Anul al 58-lea
10 Pagini

EXEMPLARUL { În România 5 lei / În străinătate 6 lei
Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării Dir. G.le P. T. T. Nr. 24.464/939

Nr. 172 Duminică 29 Iunie 1941
10 Pagini

ABONAMENTE ÎN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 în străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE ÎN ȚARA pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei
UNIV.-SPORT 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

„ASOCIAȚIUNEA" SIBIIU

SE IMPLINEȘTE ASTĂZI UN AN

RÂNDURI PENTRU BASARABIA ȘI BUCOVINA NOASTRĂ

Se împlinește azi un an, de când Basarabia și Bucovina au fost smulse din trupul de atâtea ori martirizat al țării Moldovei, care-și regăsise în fine definitiva ei menire istorică în cadrul României Mari. Ni-au fost smulse nu printr'un fapt de arme, căruia — oricât de nedrept — sângele vărsat i-ar fi putut da acel minimum de îndreptățire brutală a abuzului de forță, ci printr'un act de josnică silnicie și de lașă încălcare a celor mai elementare reguli de conviețuire a țărilor vecine, unul dintre acele acte, care surpă pentru totdeauna încrederea și înfierează pentru totdeauna spiritul unei politici.

Se împlinește un an, de când armatele noastre, cu sufletul și cu armele pregătite pentru a se împotrivi nedreptății, au fost silite să primească, cu fruntea plecată, umilința și durerea de a părăsi fără luptă pe frații moldoveni, căzuți în robia vremelnică a Sovietelor.

Dar anul, care se împlinește, n'a fost un an de resemnare și de acceptare. A fost un an de suferință și de revoltă, un an de pregătire și de încordare, în care amintirea insultei ne-a biciuit mândria și sentimentul nedreptății ne-a sporit puterea de luptă și voința de revanșă.

Anul, care se împlinește, nu este anul în care autoritățile sovietice vor preamări, sub cutele steagului roșu, în pretențioase discursuri oficiale, fericirea revărsată de ideologia bolșevică și de administrația sovietică pe pământurile sfințite — timp de secole—de munca și de sângele răzeșilor și ostașilor voivozilor moldoveni. Urmașii lor — soldații români de astăzi — nu le vor da acest răgaz.

Anul, care se împlinește, este anul în care țara noastră refuză să mai recunoască Prutul drept graniță a României; în care steagurile tricolore ale unui sfânt război național flutură cu faldurile pline de nădejdi de victorie în toate orașele și satele românești; anul, în care trupele noastre vor redobândi pe pământurile mâine desrobite mândria jignită și onoarea pălmuită, iar țara își va regăsi frontierele întregite ale unui destin istoric pecetluit pentru totdeauna de sângele biruinței.

Un document istoric

Scrisoarea d-lui general Ion Antonescu, Conducătorul Statului, adresată fostului Rege Carol II, acum un an, când Consiliul de Coroană, convocat atunci, a consimțit la cedarea Basarabiei

In momentele grele de anul trecut, când ni se prăbușiau granițele și pierdeam Basarabia și Nordul Bucovinei, generalul Antonescu, îndurerat în sufletul său de cele ce se întâmplau, a încercat să determine o unire a tuturor conducătorilor neamului, pentru ca împreună să ceară fostului Rege să înțeleagă că o nație întreagă nu poate ispăși greșelile unei conduceri ce se dovedise slabă și care întindea peste fruntea țării vălul unei triste umiliri.

Străduințele generalului Antonescu n'au putut duce însă la acea unitate de conștiință și curaj românesc.

In sforțarea de a lupta să convingă conducerea țării că trebue să facă un act de jertfă, dacă nu mai are altceva de făcut, și să libereze neamul de povara unui trecut de greșeli, generalul Antonescu, a cerut audiență M. Sale.

Profesorul Mihai Antonescu a dus, noaptea, la 11, Mareșalului Palatului stăruitoarea cerere de audiență a generalului, insistând pe lângă Mareșal în numele său personal, să înțeleagă momentul istoric, pentruca generalul să fie chemat la Palat.

Generalul a fost într'adevăr chemat, însă primit, nu de Regele țării, ci de acela care s'a așternut covor la picioarele Tronului, iar în afară s'a ridicat ca un dig de nesimțire în fața valului de credință națională, împiedecând atingerea adevărului și a demnității de Tronul țării.

Nu-i pomenim numele așa zisului sfetnic, care aparține unui trecut plin de umbre și de pete, dar este bine ca istoria să știe că generalul Antonescu a fost primit de această nefericită expresie a regimului pe care îl reprezenta și că n'a putut ajunge în acea zi la Rege, ci i s'a luat un adevărat interogatoriu asupra rostului audienței pe care o cerea.

— „Să nu te mai așezi între Națiune și Rege" — i-a spus Conducătorul Antonescu acestei nefaste apariții din istoria Palatului fostei Domnii.

Și a plecat.

După 24 de ore Regele l-a chemat totuși.

Generalul Antonescu i-a spus toată durerea Neamului, toată sfâșierea lui, i-a arătat toată dezonoarea armatei române, pe care o simțea el cel dintâi în sufletul său.

Și pentruca acest act dintre Tron și un fost sfetnic al Tronului să nu rămână în istorie sub umbra nici unei îndoieli, generalul Antonescu i-a întins, la plecare, Regelui însuși textul scrisorii pe care o pregătise, crezând că nu va ajunge să-i vorbească direct.

Acum trebue să ne întrebăm: Ce facem? și avem datoria să strângem rândurile.

Abandonăm totul și ne răfuim între noi?, ori încercăm chiar și imposibilul?

Aceasta trebue să facem; opera va fi grea, dar nu imposibilă: Trebue să o încercăm.

Incercarea însă nu o pot face tot acei care sunt vinovați de a fi pregătit și deslănțuit catastrofa. Ei ar spori-o.

Trebue schimbat imediat și sistemul și oamenii.

Dacă Majestatea Ta nu va apleca nici în acest ceas suprem urechile la durerile neamului, prăbușirea totală, prăbușirea iremediabilă, — cu tot cortegiul ei sinistru de crime și de distrugeri, — va urma.

Am prevenit de ani de zile, în scris și verbal, și guvernele și pe șefii militari răspunzători, și pe Majestatea Ta, că va veni catastrofa de azi. Metodele întrebuințate în selecționare și în conducere trebuiau să ne ducă fatal la această scadență. Am fost însă socotit ca răsvrătit și lovit ca atare.

In fața catastrofei, am uitat totul.

Sunt gata să dau concursul, dar la atitudine cinstită trebue să mi se răspundă cu atitudine cinstită.

Nu mă voi răzbuna și nu voi răzbuna pe nimeni. Voi încerca numai să salvez ce mai este cu putință de salvat, din COROANA, din ordine și din granițe. Ascultă-mă cel puțin în acest ceas, Majestate.

Nu am fost un dușman al Majestății Tale. Am fost un slujitor fanatic al acestui neam. Am fost înlăturat prin intrigă și calomnie de acei care au dus țara unde este, și de forțele oculte. Nu mai asculta de aceștia. Majestate.

Ei Te-au adus unde ești, și ne-au adus unde ne găsim.

Este ultimul meu strigăt de alarmă, Majestate.

General ION ANTONESCU
Bucureşti, Iulie 1940.

❖

Răspunsul la această scrisoare a fost dat câteva zile după aceea: Generalul Antonescu a fost arestat și trimis în surghiun la Mânăstirea Bistrița.

Răspunsul pe care-l dă azi istoria este că generalul Antonescu spală cu fapta lui paginile pătate ale istoriei conducerii românești din Iunie 1940.

TEXTUL SCRISORII

Iată textul acestui document istoric:

Majestate,

Țara se prăbușește.

In Basarabia și în Bucovina se petrec scene sfâșietoare.

Mari și mici unități, abandonate de șefi și surprinse fără ordine, se lasă dezarmate la prima amenințare.

Funcționarii, familiile lor și ale ofițerilor, au fost lăsate pradă celei mai groaznice urgii. Materiale imense și depozite militare acumulate acolo din incurie și menținute până în ultimul moment din ordin, au rămas în mâna inamicului.

Iată, Majestate, schițat din fugă, numai un capitol al tragediei și al calvarului unui neam, care este numai la început.

Poporul și armata au fost dezarmați fără luptă. Demoralizarea lor este fără limită. Lipsa lor de încredere în conducători este totală. Ura lor în contra vinovaților, a tuturor vinovaților de ieri și de azi, crește.

Consiliul de Coroană v'a hotărît să cedați. Deciziunea a deslănțuit haosul. Consecința lui, anarhia și anarhizarea sunt însă numai la începutul lor. Țara care simte, țara care vede, țara care presimte, țara toată este consternată și în panică. Este consternată și în panică fiindcă a auzit de repetate ori pe primii-miniștri și pe miniștrii ei, declarând că: „Suntem înarmați până în dinți", că: „nu vom ceda nici o brazdă", că, să avem încredere oarbă și fără control în șefi și în priceperea și în înțelepciunea Regelui.

Nicio replică nu a fost tolerată. Orice strigăt public de alarmă a fost înăbușit, adesea sângeros.

Țara a mai avut încredere, fiindcă generalul pe care Majestatea Ta l-a acoperit cu cea mai mare încredere a declarat la un banchet că sunteți „cel mai puternic rege din Europa", și în neuitata și recenta declarație dela Chișinău, — fiind desigur îndusă în eroare, — a asigurat-o că a încins-o cu un stăvilar de foc, de fier și de beton, peste care nimeni nu va putea trece.

Realitatea însă s'a răzbunat.

S'a răzbunat, fiindcă era alta, cu totul alta.

Dar, Majestate, toate acestea sunt fapte consumate; nu putem stărui acum asupra lor, nu ne îngăduie nici timpul și nici evenimentele. Dar chiar dacă ne va îngădui, nu am face-o.

Am contribui conștient la precipitarea catastrofei și pe plan intern.

SFANTA MANASTIRE NOUL NEAMȚ DIN JUDEȚUL TIGHINA

MĂRTURII RUSEȘTI DESPRE BASARABIA

DOCUMENTELE PUBLICATE DE LEON CASSO, FOST MINISTRU AL RUSIEI ȚARISTE

In ce împrejurări și condiții a anexat Rusia în 1812 partea Moldovei dintre Prut și Nistru și cum a înțeles să trateze cârmuitorii ei pe Românii din acest ținut, ca și pe cei din Principate cu prilejul trecerei trupelor rusești prin ele, a spus-o Leon Casso, fost profesor de drept civil la Universitatea din Moscova și ministru al instrucțiunii publice al imperiului Țarist, născut la 1865 în satul Ciutulești din județul Soroca, mort în 1914, în lucrarea sa: „Rusia la Dunăre și organizarea Basarabiei". După origina sa etnică, Leon Casso a fost român din Transilvania (prin bunicul său după tată).

Acest savant a mai publicat și alte importante lucrări privitoare la Basarabia: „Dreptul bizantin în Basarabia" și „Petru Manya, un codificator uitat al (dreptului) Basarabiei". Lucrarea lui Casso apărută la Moscova, în 1915, sub titlul „Rusia la Dunăre și organizarea Basarabiei", prezintă o deosebită importanță deoarece e un studiu istoric obiectiv bazat pe numeroase documente diplomatice și acte din arhivele fostului imperiu Tarist. (A fost tradusă în românește de d. prof. St. G. Berechet, sub titlul: „Rusia și bazinul dunărean" și publicată în 1940 de Institutul de drept internațional al Universității Mihăilene din Iași).

Iată câteva extrase, după documentele rusești publicate de Leon Casso, privitoare la jafurile și prădăciunile săvârșite de trupele de ocupație rusești, în țările române, înainte de 1812:

Prozorowsky scria la 28 Ianuarie 1808 guvernatorului Podoliei următoarele: „PRADARILE ARMATEI DE OCUPAȚIE DEVIN DIN CE IN CE MAI DESE. SOLDAȚII NOȘTRI AU FACUT DIN BASARABIA „O STEPA PUSTIE, POPORUL SUFERA ȘI NEMULȚUMIRILE LUI INCEP SA SE MANIFESTE INCETAND DE A MAI FI BINEVOITOR FAȚA DE NOI, CLASA SOCIALA MAI INALTA CA ȘI PATURILE INFERIOARE".

Amiralul Ceceagov, trimis de Țarul Alexandru I, în Moldova, străbătând în primăvara anului 1812 Basarabia „FU FOARTE SURPRINS DE MARELE NUMAR DE LOCUINȚE PARASITE ȘI DE SATELE DISTRUSE DE NOI, PE CAND IMPOZITELE IMPUSE DE AUTORITAȚILE MILITARE CREȘTEAU NECONTENIT".

In această privință, Alexandru I, atrăgând atenția comandantului armatei rusești, generalul Kutusoff, îi spunea: „NU POT INGADUI MAI MULT ASEME-

(Continuare in pag. 3-a)

DUMINICĂ VA FI ZI DE RUGĂCIUNI

Duminică 29 Iunie — sărbătoarea Sfinților Apostoli Petru și Pavel — se va oficia în Catedrala Sfintei Patriarhii, cu binecuvântarea și din ordinul I. P. S. Patriarh Nicodim, la ora 11, un parastas pentru ostașii români și aliați germani căzuți în luptele date împotriva bolșevismului și pentru eliberarea scumpei noastre Basarabii și a Bucovinei.

Slujba religioasă va fi oficiată de P. S. S. dr. Veniamin Pocitan Ploeșteanu și P. S. S. Emilian Antal Târgovișteanu, arhierei-vicari ai Sfintei Patriarhii.

Un astfel de parastas se va oficia, în prezența autorităților locale și școlare, în toate bisericile din eparhia Sfintei Mitropolii, la aceeaș oră.

MOLDOVĂ, SUNĂ-ȚI CLOPOTELE TOATE...

Moldovă, sună-ți clopotele toate
S'audă Prutul, Nistrul și Carpații
Cum vine Neamul viforos, vin frații,
Ca să pliveasca țara de păcate...

Tu, vânt odihnei astăzi nu te-aștterne,
Aleargă'n sate unde-aștept răzeșii
Și spune-le că pleacă megieșii,
Să desrobească vieți basarabene!

Privighetori ce lăcrămați în noapte,
Duceți cântarea voastră la hotare,
Rostiți-o clar, să afle fiecare
Că vom veni când holdele-or fi coapte.

Și voi, arcași din mândra Bucovină,
Din buciume sunați să înțeleagă
Cu toți porunca: Vrem Moldova'ntreagă.
Și nimănuia Neamul nu se'nchină...

Nu-s inimile românești în tihnă
Și nu-i durere s'o cuprindă slova...
De când dușmanii-au pângărit Moldova,
La Putna'n groapă, Ștefan n'are-odihnă.

Moldovă, sună-ți clopotele toate,
In astă sfântă zi de înviere,
Să afle lumea Nația cum cere:
Dreptate... dreptate... dreptate...

D. IOV
căpitan în rezervă

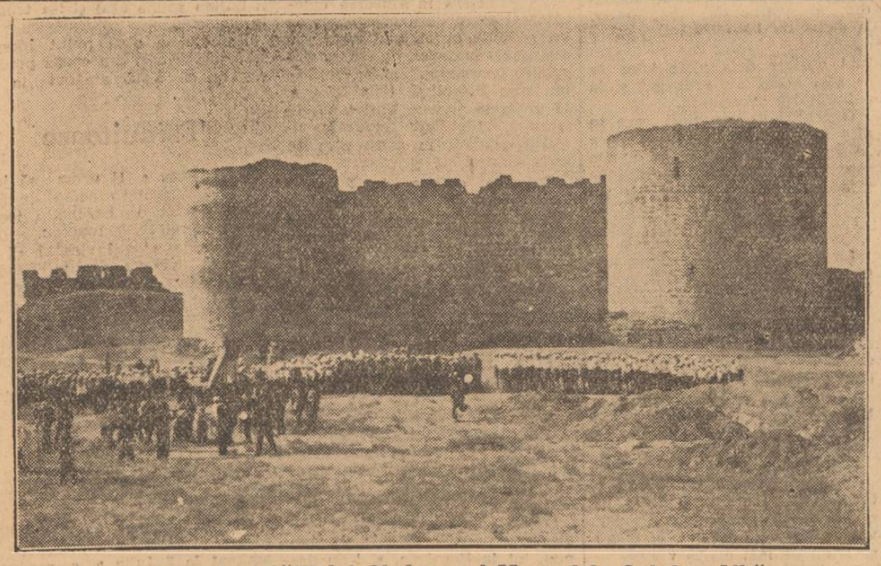

Ruinele cetății lui Ștefan cel Mare dela Cetatea Albă

BASARABIA, INFĂPTUIRE ROMÂNEASCĂ

Basarabia este astăzi în centrul preocupărilor românești. Oștile noastre victorioase luptă eroic spre a readuce la viața de libertate națională pământul scump smuls de două ori din trupul țării și pe locuitorii lui, români urmași de răzeși, întrați în mod atât de dureros sub stăpânire tirană și barbară.

Un veac de împilare rusească a izbutit să lase răni grele în trupul Basarabiei românești, dar departe de a o putea rusifica, a produs o reacțiune, care se manifestă prin groaza de stăpânire rusească.

Cei mai bine de o sută de ani de stăpânire opresoară rusească n'au reușit să modifice caracterul dominant românesc al Basarabiei. Căci, precum prea bine spunea în anul 1933, într'o conferință la radio, profesorul Nicolae Iorga „Basarabia este înfăptuire românească".

Incă din veacul al XIV-lea, voevozii Munteniei din dinastia Basarabilor își întindeau stăpânirea lor și asupra populației românești ce locuia în sudul acestei provincii, care dela ei s'a numit Basarabia. Iar restul țării dintre Prut și Nistru a fost tot una cu Moldova, încă dela prima descălecare.

In veacul acela, pământul Basarabiei era acoperit cu păduri și numai printr'o neobosită, îndelungată și răbdătoare sforțare a plugarului român și boierului moldovean, ea a putut fi transformată în bogatul grânar care este astăzi. Așa încât se poate spune cu drept cuvânt că noi am creiat în Basarabia chiar pământul.

Așa de înrădăcinată era conștiința populației și domnitorilor români că trebue să lucreze, ba chiar să creeze pământul pentru agricultură, încât atunci când domnitorul moldovean Gheorghe Duca primeste dela Sultan în stăpânire partea din Ucraina, care era supusă imperiului otoman, el poruncește să se înceapă de îndată opera de defrișare și arare a pământului, pe care se cresc numeroase cirezi de vite, cari completează ocupația principală, a agriculturii. Iar grânele și vitele din partea locului aprovizionau cele mai însemnate piețe europene.

Istoria întreagă a acestei provincii este românească.

Când încep descălecările de țară, în veacul al XIV-lea, românii alungă pe tătarii suprapuși vremelnic aici ca stăpânitori și provincia scită și-a putut

(Continuare in pag. 3-a)

Românii, întemeietorii orașului Cernăuți

Ce cuprind documentele publicate de austriaci in „Liber granicialium"

Când Austria a răpit partea de nord a Moldovei pe care au numit-o, după codrii săi, „Bucovina", populația acestui ținut străvechi românesc, era, în majoritate covârșitoare, românească.

Orașul de căpetenie, Cernăuții, era și el locuit numai de români moldoveni. După o consemnare oficială austriacă din 1780 „a tuturor proprietarilor de pământ și de grădini ai Cernăuților", reese că dintre cei 104 proprietari de pământ din vatra acestui oraș, fără să se socotească și cei din suburbii, erau numai 8 poloni, 7 germani și un evreu, — toți ceilalți fiind români.

Numai după anul 1780 au început năvala rutenilor și evreilor din Galiția și Podolia, în Bucovina, care s'a accentuat după 1845, fiind încurajată de autoritățile austriace.

In anul 1782, guvernul din Viena, voind să verifice drepturile locuitorilor din Cernăuți asupra proprietăților ce le stăpânesc, a trimis în acest scop o comisiune în acest oraș compusă din colonelul austriac Metzger, președinte, căpitanul Pitzelli, sublocot. Harsani și grefierul Ergnelet, membri.

Această comisiune, având nevoe de dovezi și mărturii, a ascultat și ne conducătorii orașului Cernăuți, toți români și anume: primarul (vornicul) Nicolae Grecul și consilierii Vasile Zazonti, Gavrilă Holușcă, Ioan Jdina, Ioan Zazonti și Ienachi Bilăuș.

Din protocoalele ședințelor comisiunei austriace, înregistrate în „Liber granicialium". (Tom. II, p. 225—226), reproducem următoarele interesante mărturii din care reese, că întemeetorii orașului Cernăuți au fost voevozii Moldovei și locuitorii lui au fost în trecut numai români moldoveni.

Iată declarațiile ce le-a făcut primarul român de-atunci al Cernăuților, Nicolae Grecu, în fața comisiunii austriace, întărite de alte mărturii și acte vechi moldovenești:

— „A înzestrat Vasile Vodă orașul Cernăuți după ce l-a întemeiat iarăși, cu pământ, sau cu privilegii?, — a întrebat colonelul Metzger, președintele comisiunii.

— „Vasile Lupu, când a întemeiat orașul pe locul său de acuma, a luat pământuri întinse dela boerii ce aveau moșii pe acest loc și le-a făcut danie acestui oraș, făcându-l slobod și hotărnicindu-i moșia împrejur cu pietre de hotar", — a răspuns Nicolae Grecu. „Și l-a înzestrat și cu hrisov domnesc prin care întări pentru vecie moșia cu toate drepturile.

Acest hrisov s'a pierdut însă în vremurile din urmă ale domniei Voevozilor moldoveni. Cred că a rămas în mâinile răposatului Dumitraș Taboră".

— „Dar voevozii cari au urmat în țară după Vasile Lupu n'au dat și ei oarecari privilegii orașului Cernăuți; nu i-au mai făcut oarecari danii și nu i-au întărit vechile cărți de slobozenie?"

— „Voevozii de mai târziu n'au făcut orașului danii noui, ci i-au întărit vechile hrisoave domnești. Toate aceste acte domnești le-a pierdut însă „jitnicerul" Ni-

Continuare in pagina 3-a

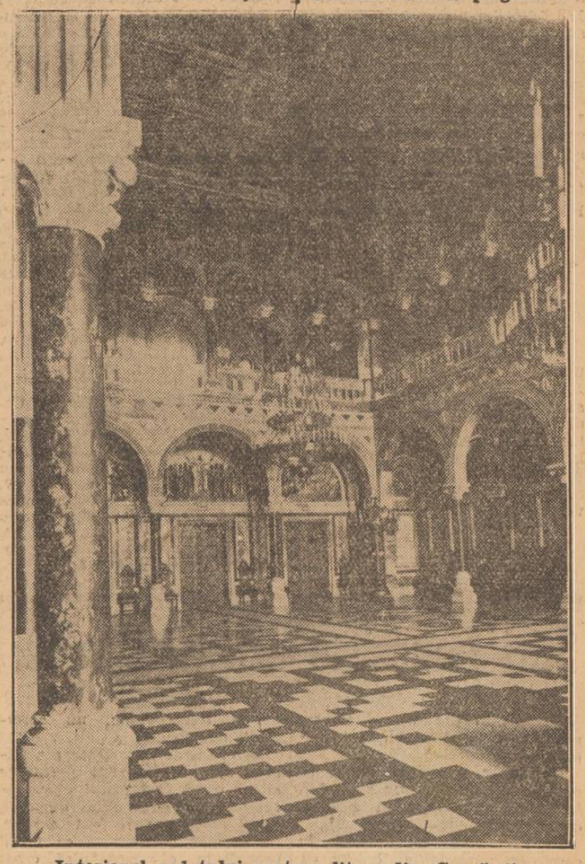

Interiorul palatului metropolitan din Cernăuți